

Президенту України
Володимиру ЗЕЛЕНСЬКОМУ

Голові Верховної Ради України
Дмитру РАЗУМКОВУ

Прем'єр-міністру України
Денису ШМИГАЛЮ

ЗВЕРНЕННЯ

22 березня 2001 року Верховною Радою України було ухвалено Закон № 2322-III «Про спеціальну економічну зону «Закарпаття».

Головною метою створення спеціальної економічної зони «Закарпаття» було подолання депресивного стану районів, міст, сіл, селищ області з несприятливими соціально-економічними та екологічними умовами розвитку, а також залучення інвестицій в економіку, створення нових робочих місць та сучасної виробничої і транспортної інфраструктури в регіоні. Закон гарантував спеціальні сприятливі умови роботи підприємств упродовж 30 років, зокрема, податкові пільги (ПДВ за ставкою 20%, оподаткування доходів нерезидентів у 2/3 ставок оподаткування, звільнення від сплати зборів до Державного інноваційного фонду).

Додатково в СЕЗ «Закарпаття» встановлювався спеціальний митний режим, що передбачав звільнення від обкладення ввізним митом і податком на додану вартість під час ввезення в Україну устаткування та обладнання (крім підакцизних товарів), звільнення на 2 роки від оподаткування прибутку новоствореного, в тому числі у процесі реструктуризації, підприємства, інвестиція у яке є еквівалентною не менш як 250 тисячам доларів США.

З третього по п'ятий рік прибуток підприємства оподатковується за ставкою у розмірі 50 відсотків діючої ставки оподаткування. Окремим інструментом з поживлення розвитку СЕЗ «Закарпаття» було звільнення надходжень в іноземній валюті від реалізації продукції, товарів (робіт, послуг), вироблених або наданих у спеціальній економічній зоні «Закарпаття», від обов'язкового продажу.

На успішний розвиток реалізації проєкту СЕЗ «Закарпаття» покладали великі надії не тільки місцеве населення, а й вітчизняний бізнес та іноземні інвестори, оскільки зручне географічне розташування СЕЗ «Закарпаття» поблизу кордонів з Угорщиною, Словаччиною, Польщею та Румунією принципово відрізняє та надає суттєві переваги бізнесу у порівнянні з іншими аналогічними територіями.

Так, уже в 2004 році Закарпаття посіло перше місце за динамічним рейтингом інвестиційної активності (за оцінкою Інституту реформ) та четверте місце — за кількістю прямих іноземних інвестицій на душу населення, що склали 62,7 млн дол. США. У 2008 році обсяг інвестицій збільшився більше ніж у 5 разів і склав 365,3 млн дол. США.

Лише за перші три роки існування СЕЗ «Закарпаття» було **реконструйовано більше 30 місцевих підприємств**, серед яких ТОВ

«Хенкель – Ужгород», ТОВ «Грін Рей Закарпаття», СП ТОВ «ФЕМ-Інвест», ЗАТ «Берегівський радіозавод», ПАТ «Мукачівський завод «Точприлад», ТОВ «Стен Ітд» та інші. Працювати в область прийшли такі всесвітньовідомі корпорації як Škoda Auto – найбільше підприємство в Чеській Республіці, Концерн Volkswagen AG – найбільший світовий європейський автовиробник, який об'єднує марки: Porsche, Audi, Seat, Škoda, Scania Lamborghini, Bentley, «Флекстронікс» – лідер із проєктування, виробництва, надання послуг і виготовлення продукції «під ключ», Корпорація Yazaki – світовий лідер більш ніж з 70-річним досвідом у проєктуванні, технології та виробництві електричних, електронних систем для автомобільної індустрії, Концерн Audi AG – один із найбільших гравців на світовому ринку, входить до складу європейського концерну Volkswagen AG, Джейбіл Сьоркіт Юкрейн Лімітед – лідер у сфері послуг з виробництва електроніки. Завдяки такій активізації бізнесу суттєво поліпшилась ситуація з вирішення найбільш болючого для регіону питання – створення нових робочих місць. Так, вже вкінці 2004 року було створено понад 19 000 робочих місць, при мінімальній вартості його створення – 20 000 євро.

Не дивлячись на податкові преференції для суб'єктів господарської діяльності в СЕЗ, останні забезпечили сплату 15% від усього обсягу податкових надходжень в області.

Проте, в 2005 році інвестори СЕЗ «Закарпаття» зіткнулись із проблемою невиконання державою своїх зобов'язань із забезпечення гарантій інвесторам. У результаті прийняття Закону України «Про державний бюджет на 2005 рік» було скасовано всі пільги для суб'єктів господарської діяльності СЕЗ «Закарпаття», що зламало тривалу тенденцію збільшення кількості залучених прямих іноземних інвестицій внаслідок припинення та/або скорочення діяльності ряду підприємств регіону. Починаючи з 2005 року, в області не зареєстровано жодного інвестиційного проєкту.

Україна та Закарпаття втратили можливість отримати задекларовані інвестиції в розмірі 1,2 млрд дол. США.

Проєкти, що були зареєстровані на території СЕЗ «Закарпаття», недоотримали 155 млн грн фінансування. Лише в 2005 році втрачена можливість додаткового створення 6 000 робочих місць. Потенційні іноземні інвестори з крупним капіталом надали перевагу інвестуванню в сусідні Угорщину, Словаччину, Польщу та Румунію із більш стабільним й передбачуваним нормативно-правовими режимом.

Не зважаючи на негативні зміни в обсязі прав інвесторів СЕЗ «Закарпаття», підприємствам вдалось зберегти більшість персоналу та, навіть, забезпечити тенденцію постійного зростання рівня середньомісячної заробітної плати працівників, який до того ж у 3 рази перевищив прожитковий мінімум, та в 4 рази – мінімальну заробітну плату (станом на 2008 рік).

Підприємства СЕЗ «Закарпаття» залишалися надійними партнерами держави в питанні сумлінності сплати податків. Так, за 2007 рік обсяг сплачених підприємствами СЕЗ «Закарпаття» відрахувань до бюджету становив 646691,8 тис. грн, що на 32% більше, ніж в попередньому році. У першому кварталі 2008 року ця тенденція продовжилася, суб'єктами СЕЗ «Закарпаття» було сплачено платежів до бюджетів від реалізації інвестиційних проєктів на

суму 242657,2 тис. грн (81,3 % запланованих на рік), що на 37 % більше відповідного показника за минулий рік та зборів до державних цільових фондів – 10647,5 тис. грн (43,8 % запланованих на рік), що на 29 % більше відповідного показника за минулий рік. Найбільша частка у платежах до бюджету припадає на податок на додану вартість (181270,7 тис. грн), далі податок на прибуток (32283,1 тис. грн), ввізне мито (19027,0 тис. грн), акцизний збір (5261,0), податок з доходів фізичних осіб (2973,8 тис. грн), плати за землю (47,8 тис. грн) та інші платежі (1793,8 тис. грн). Зростали також збори до державних цільових фондів. За перший квартал 2008 р. суб'єкти СЕЗ «Закарпаття» сплатили збір на обов'язкове пенсійне страхування (9720,6 тис. грн), збір на страхування від нещасного випадку на виробництві (432,4 тис. грн), збір на випадок безробіття (327,5 тис. грн) та збір на випадок тимчасової втрати працездатності (166,5 тис. грн).

На підставі наведеного можна впевнено констатувати, що функціонування СЕЗ «Закарпаття» позитивно впливає на соціально-економічний розвиток області й України в цілому. Та, на жаль, потенційні можливості СЕЗ «Закарпаття» задіяні не в повному обсязі, в тому числі і через невиконання державою зобов'язань щодо фінансування розвитку інфраструктури СЕЗ «Закарпаття» та забезпечення гарантій інвесторам.

У результаті таких змін, з країни пішло багато компаній, які могли б працювати в Україні, створюючи робочі місця і сплачуючи податки. Відтак постраждали не лише інвестори, постраждала економіка України.

Японська корпорація Yazaki, яка вже працювала в Україні і планувала тут розвиватися, побудувала новий завод у Румунії. Ще одне виробництво компанія мала намір розмістити в гірському районі Закарпатської області, але перенесла його в Словачку Республіку.

Американська компанія Jabil Circuit готувала до запуску в Україні виробничі лінії, але розпочала роботу на угорському підприємстві.

Транснаціональна компанія Flextronics, що побудувала завод в Україні, розширила свої виробничі потужності в Румунії.

Концерн Volkswagen AG працював на українському ринку з 2003 року. В Україні міг бути реалізований один з найбільших проєктів автомобілебудування в Європі. Але вже в 2006 році Volkswagen AG почав реалізовувати свій проєкт в Росії. У Калузі і Нижньому Новгороді Volkswagen AG створив близько 8 тис. робочих місць, вклав 1,3 млрд євро інвестицій.

Найбільша японська автомобільна компанія Toyota вивчала український ринок, але, порадившись зі своїми колегами, що вже працювали в Україні, розмістила свої потужності також в Росії — в Санкт-Петербурзі, створивши там більше 1800 робочих місць і виробивши в 2013 році понад 35 тис. автомобілів.

Все це – втрата робочих місць і податкових надходжень в державну скарбницю України.

Функціонування пільгових режимів інвестиційної діяльності на території Закарпатської області, які надавалися Законами України «Про спеціальну економічну зону «Закарпаття», відігравали домінуючу роль у розвитку економіки регіону. Дострокове їх припинення негативно позначилося як на економічній ситуації краю, так і на інвестиційному іміджі Закарпатської області.

На цей час очевидно є необхідність відновлення довіри до регіону та країни в цілому, повернення компаній, які повірили в Україну, шляхом відновлення інвестиційного режиму СЕЗ «Закарпаття», створення таких умов, за яких вони радитимуть співвітчизникам інвестувати саме в Україну.

Такий позитивний сигнал для інвесторів у форматі «виправлення помилок минулої влади» та показовий приклад регіону, за підтримки усіх гілок влади як на регіональному, так і на загальнодержавному рівні, особливо в рамках процесів децентралізації, може слугувати підґрунтям до подальшого розвитку краю і, можливо, у майбутньому екстраполяції інвестиційного успіху на інші регіони країни.

Виходячи з викладеного вище, керуючись статтями 10, 43, 44, 46, 59 Закону України № 280/97-ВР від 21.05.1997 «Про місцеве самоврядування в Україні», просимо вжити заходів щодо відновлення спеціальної економічної зони «Закарпаття», запровадженої на основі Закону України від 22 березня 2001 року № 2322-III «Про спеціальну економічну зону «Закарпаття».

**Прийнято на засіданні
4 сесії VIII скликання
Чопської міської ради
Ужгородського району
Закарпатської області
від 08.04.2021р. № 47**